

Tiedekeskus ja Tekniikan museo – yhtymäkohtia löytyy

Tiedekeskuksen, pysyvän tieteestä ja tutkimuksista kertovan näyttelykeskuksen perustaminen on saanut tuulta purjeisiin. Tekniikan museoväkeä kiinnostaa luonnollisesti, mikä on Tekniikan museon asema tiedekeskussuunnitelmissa; saako Tekniikan museo yhteistyökumppanin vai kilpailijan. TW haastatteli dosentti Hannu I. Miettistä, joka on tiedekeskus-projektia johtamaan ja seuraamaan asettunut työryhmän puheenjohtaja. Teknillisen Museoyhdistyksen kannan esittää yhdistyksen varapuheenjohtaja Jaakko Liede.

Tieteen popularisointikeskus

Tiedekeskuksia, jotka eivät ole museoita vaan suuren yleisön toimintakeskuksia on olemassa eri puolilla maailmaa, toteaa Hannu I. Miettinen. Esim. Kaliforniassa on tällainen keskus, jossa suuri yleisö voi kokeilla eri laitteiden toimintaa. Laitteet ovat luonnollisesti niin kestäviä, että ne eivät helposti rikoontu.

Myös Kanadassa on kuuluisa tiedekeskus, joka syntyi Kanadan valtion juhlanäyttelyn pohjalta. Siellä käyneet suomalaiset ovat ihastuneet näyttelyyn ikihyväkseen.

Suomessa ajatus fysiikkaan, tähtitieteeseen ja säätitieteeseen keskittyvän näyttelyn järjestämisestä heräsi pari vuotta sitten Suomen Fyysikkoseuran piirissä. Ajatus konkretisoitui todelliseksi näyttelytoiminnaksi Helsingin Säätytalossa viime vuoden toukokuussa. Näyttelyn yleisömenestys ylitti kaikki ennako-odotukset. Näyttelyyn tutustui viikon aikana yli 20.000 ihmistä. Järjestelyistä vastasivat Suomen Fyysikkoseuran lisäksi Helsingin yliopisto, Teknillinen korkeakoulu, Tähtitieteellinen Seura URSA ja Euroopan hiukkastutkimuskeskus CERN. Myös koululaisia oli innolla mukana pysyttämässä näyttelyä.

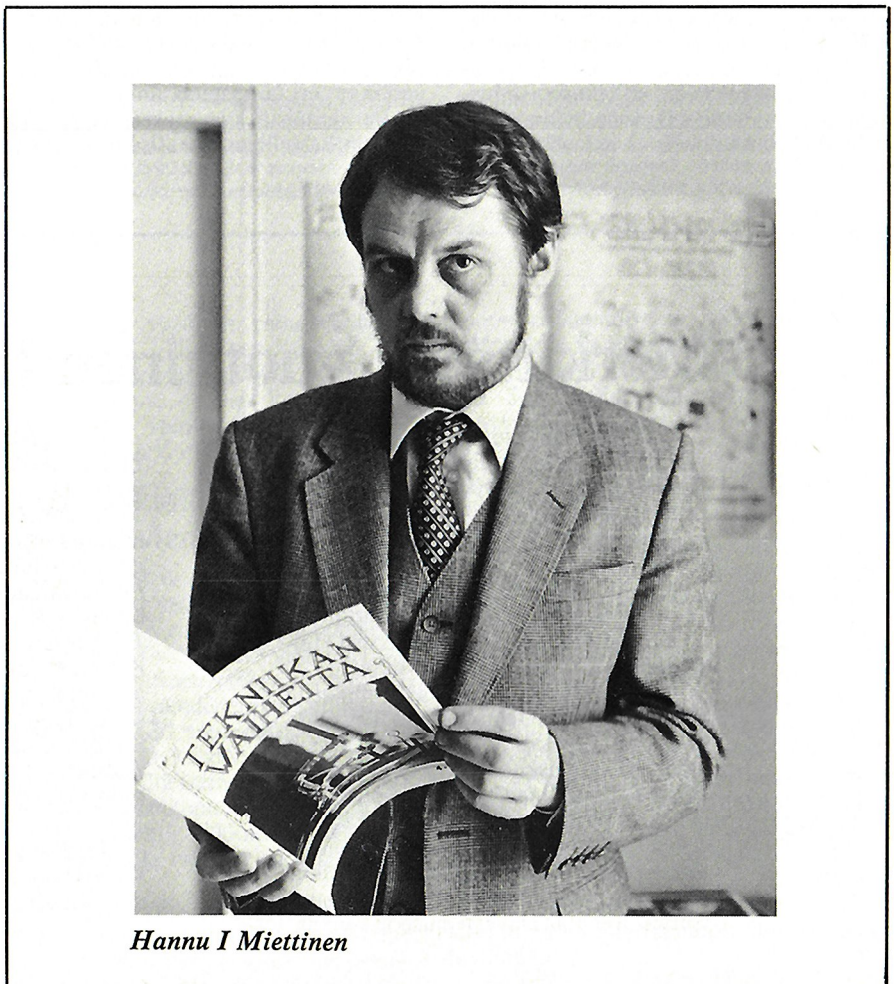
Työryhmä selvittämään

Näyttelyn tuloksesta innostuneina perustettiin jo kesällä 1982 työryhmä tekemään perusselvitystä tieteen popularisointimahdollisuuksista ja toiminnan aloittamisesta. Tehtävänä on selvittää tiedekeskukseen liittyviä kysymyksiä, miten se kytkeytyy koululaitokseen, aikuiskasvatukseen, elinkeinoelämään, turismiin, museolaitokseen jne. Muita tärkeitä kysymyksiä ovat luonnollisesti, mistä keskukselle paikka ja rahoitus. Täl-

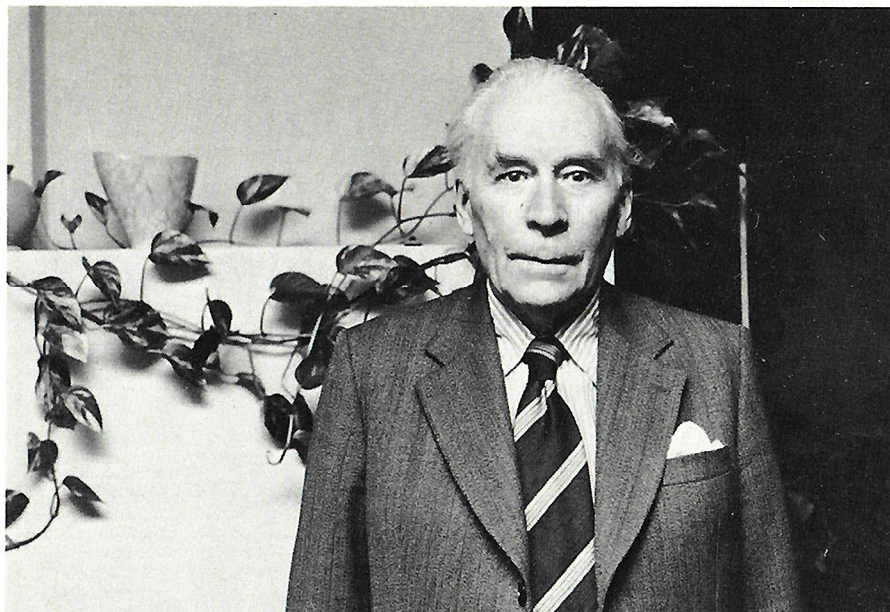
lä hetkellä ollaan yhteydessä sekä eri tahoihin Suomessa että tärkeimpiin tiedekeskuksiin Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Suomessa kiinnostusta asiaan ovat osoittaneet mm. lääkärit, biologit ja ma-

temaattisten aineiden opettajat. Maaliskuun 29. päivänä järjestetään Espoon Dipolissa tiedekeskusseminaari asiasta kiinnostuneille, minkä jälkeen tiedekeskuksen aikataulusta ilmeisesti jo tiedetään enemmän.

Hannu I. Miettinen

Jaakko Liede

Ajatus, josta Tekniikan museokin voi hyötyä

Tekniikan museoon on oltu yhteydessä tiedekeskusasiassa, toteaa Hannu I. Miettinen. Ajatus, että keskus perustettaisiin museon yhteyteen ei kuitenkaan tunnu hyvältä. Tällä hetkellä on olemassa useita parempia vaihtoehtoja.

Museon kanssa on kuitenkin varmasti löydettävissä sopivat yhteistyömuodot, joista molemmat voivat hyötyä. Eräs tapa lähteä liikkeelle on, että museon edustaja seuraa tiedekeskuksen neuvotteluryhmän työskentelyä.

Tekniikan museolla eri tarkastelukulma, sanoo Liede

Tiede käsitetään suurelta osalta luonnontieteiksi, toteaa Jaakko Liede. Yhteisiä ovat nämä eksaktit tieteet, kuten esim. fysiikka, kemia ja biologia, mutta monessa muussa mielessä tekniikan museotoiminta ja tiedekeskustoiminta ovat aika kaukana toisistaan. Tekniikan museolla on eri tarkastelukulma.

Perimmäisiä kysymyksiä lienee, jos asiaa tarkastellaan filosofiselta kannalta,

että tiedekeskuksen tarkoittamassa muodossa tiede on arvovapaata ja pyrkii selvittämään luontoa, mitä se on. Tekniikka taas ei voi olla arvovapaata, vaan sillä on aina jokin tarkoitus. Kun esim. tiedemiehet kehittävät jotakin teoriaa he kehittävät sitä totuus päämääränä, arvovapaasti. Kun teoria on muotoutunut tulee insinöörin vuoro kehittää teorian perusteella välineitä, mikä tapahtuu arvopainotteisesti, jolloin tarkoitus, mihin välineitä käytetään on selvillä.

Toinen ero on, että tiedekeskuksen asioita tarkastellaan lähinnä tutkimuslaitoksen ja tiedemiehen näkökulmasta. Tekniikan museon tarkastelukulma taas on lähinnä teollisuuden ja teollisen tuotannon. Näkökulmat eroavat siis oleellisesti toisistaan.

Eräs ero on myös, että tiedekeskus tarkastelee asioita ilman aika-akselia, lähinnä nykytieteitä. Tekniikan museolla taas on aika-akseli menneisyydessä. Ehkäpä molemmat pyrkivät myös tulevaisuuteen. Yhtymäkohtia lienee muitakin. Esim. tiedekeskuksen jonkin tieteellisen näyttelyn historiallisiin juuriin voisi käydä tutustumassa Tekniikan museossa.

Yhteistoiminnan kannalta ei ole ratkaisevaa, missä tiedekeskus sijaitsee, toteaa Jaakko Liede. Olisi kuitenkin parempi vaihtoehto, jos tiedekeskus ja Tekniikan museo sijaitsevat fyysisesti lähellä, koska ne tavallaan täydentävät toisiaan. On maailmalla myös paljon esimerkkejä siitä, että museo voi toimia tiedekeskusmaisesti ja päinvastoin. Yhteistyön kannalta olisi hyvin suotavaa, että Teknillisen Museoyhdistyksen asettamissa työryhmissä olisi läsnä myös tiedekeskuksen edustaja. Tällainen kanssakäyminen olisi varmasti hyödyllistä, Jaakko Liede toteaa.

Merkittävin vuotuinen tapahtuma

Tekniikan museotoiminnan merkittävintä vuotuista tapahtumaa on valtakunnalliset Tekniikan Museopäivät. Niillä on pohdittu monia tekniikan museotoimintaan liittyviä kysymyksiä. Vuosi sitten päivien aiheena oli Tekniikka - Historia - Yhteiskunta. Tänä vuonna museopäivien teemana on Tieliikennekulttuuri ja ne järjestetään Tekniikan museossa Helsingissä 20.-21. päivinä huhtikuuta.

Museopäivillä selvitetään millaisia muutoksia jokin teknologinen keksintö, tässä tapauksessa auto, on aiheuttanut ihmiseen, yhteiskuntaan ja elinympäristöön. Tarkastellaan miten liikennetarve, liikennevälineet ja tielaitos ovat kehittyneet ja millaiselta niiden tulevaisuus näyttää. Eräänä tavoitteena on saada selkoa siitä, miten tällainen suuri kokonaisuus voitaisiin esittää elävästi museon keinoin.

Museopäiville on lupautunut esitelmöitsijöiksi päteviä omien alojensa asiantuntijoita ja tutkijoita eri puolilta maata. Tieliikennekulttuuri-päivien ohjelmatoimikunta muodostuu henkilöistä, jotka edustavat liikenneministeriön, tie- ja vesirakennuslaitoksen, Helsingin yliopiston talous- ja sosiaalhistorian laitoksen, Teknillisen korkeakoulun ja Suomen Kuljetustaloudellisen Yhdistyksen ao. asiantuntemusta. Toimikunnassa on lisäksi luonnollisesti myös järjestäjien, Suomen Teknillisen Museoyhdistyksen, Suomen Museoliiton ja Tekniikan museon säätiön edustus.

Tiedustelut: Suomen Museoliitto puh. 90-407744 ja kanslianeuvos Jaakko Liede puh. 90-428497.